BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 12 december 1983

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag

(IV/30.525 — Internationaal Energie Agentschap)

(Slechts de teksten in de Engelse, de Duitse en de Franse taal zijn authentiek)

(83/671/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962, eerste verordening over de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het EEG-Verdrag (1), laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van Griekenland, en met name op de artikelen 4, 6 en 8,

Gezien de aanmelding en het verzoek om een negatieve verklaring op 5 januari 1982 bij de Commissie ingediend door de voorzitter van de Industry Advisory Board, het internationaal adviesorgaan van het Internationaal Energie Agentschap, namens 32 oliemaatschappijen, waaraan kan worden gevraagd deel te nemen aan de uitvoering van het Internationale Energie Programma in geval dit tot uitvoering wordt gebracht;

Gezien de bekendmaking van het essentiële gedeelte van de aanmelding (2) overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17,

Na raadpleging van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities,

Overwegende hetgeen volgt:

I. DE FEITEN

(1) Op 18 november 1974 is een overeenkomst inzake een Internationaal Energie Programma, hierna het IEP te noemen, ondertekend. Eenentwintig landen, leden van de OESO, nemen thans aan het IEP deel, waaronder, met uitzondering van Frankrijk, de Lid-Staten van de Gemeenschap. De Gemeenschap als zodanig heeft het IEP niet ondertekend en de Commissie heeft in het Internationaal Energie Agentschap, hierna het IEA te noemen, dat als autonoom agentschap van de OESO verantwoordelijk is voor de uitvoering van het IEP, de status van waarnemer. De Gemeenschap heeft maatregelen genomen ter regulering van tekorten in de olieaanvoer op Gemeenschapsniveau, die een aanvulling vormen op de IEA-maatregelen.

(2) De doelstellingen van het IEP zijn volgens zijn preambule: het nemen van gemeenschappelijke maatregelen om aan noodsituaties bij de olieaanvoer het hoofd te bieden door in een noodautarkie op het gebied van de olieaanvoer te voorzien, de vraag te beperken en de beschikbare olie op billijke basis aan de deelnemende landen toe te wijzen. Tussen de deelnemende landen geldt het solidariteitsbeginsel om ervoor te zorgen dat de gevolgen van onderbrekingen in de aanvoer onderling gelijkelijk worden verdeeld en dat geen land of groep van landen onevenredig onder de gevolgen van aanvoeronderbrekingen te lijden heeft.

(3) In het IEP is bepaald dat de toewijzingsprocedure in werking kan treden wanneer een of meer deelnemende landen, of alle deelnemende landen als groep, een verlaging met 7 % of meer in de verwachte dagelijkse olieaanvoer ondervinden. Het is te verwachten dat verlagingen van de dagelijkse olieaanvoer op de deelnemende landen een uiteenlopende uitwerking zullen hebben. Enkele landen bezitten een uitgebreide raffinagecapaciteit en importeren daarom grotendeels ruwe olie, terwijl andere landen voornamelijk geraffineerde produkten importeren. Enkele landen importeren slechts uit één bron, andere uit verschillende bronnen of hebben zelfs een eigen produktie. Tegen een bepaald land kan een embargo zijn ingesteld dat de normale toevloed van olie naar dat land kan belemmeren.

Gezien deze verschillen zou men moeten bepalen in welke mate de deelnemende landen door aanvoeronderbrekingen worden getroffen, ten einde vast te stellen welke van die landen olie en/of olieprodukten bezitten die zij met andere landen kunnen delen en welke het recht zouden hebben olie te ontvangen. Het recht van elk land op bevoorrading krachtens het IEP zou moeten worden vastgesteld.

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.
(2) PB nr. C 199 van 26. 7. 1983, blz. 2.

Het recht op bevoorrading van elk land wordt mathematisch berekend door het IEA. Deze aanvoerrechten worden vergeleken met de totale beschikbare hoeveelheid om te bepalen of een land een recht op toewijzing heeft dan wel een toewijzingsverplichting. Indien de totale aanvoer die voor elk land beschikbaar is

— beneden het aanvoerrecht ligt, heeft het land een recht op toewijzing, dat wil zeggen een recht een toewijzing te ontvangen uit de beschikbare voorraden van andere landen;

— het aanvoerrecht te boven gaat, heeft het land een toewijzingsverplichting, dat wil zeggen een verplichting zijn overschot voor andere deelnemende landen beschikbaar te stellen.

Het besluit van het IEA-secretariaat inzake het in werking stellen van de noodtoewijzingsprocedure moet worden goedgekeurd door het bestuur, de Governing Board, van het IEA dat bestaat uit vertegenwoordigers van de regeringen van de deelnemende landen. Van het toewijzingssysteem is nog geen gebruik gemaakt. Op gezette tijden zijn er evenwel proefnemingen mee gedaan.

(4) *De vennootschappen*

In het IEP is bepaald dat een internationaal adviesorgaan, gewoonlijk Industry Advisory Board of IAB genoemd, uit de olie-industrie moet worden bijeengeroepen om het IEA bij te staan bij daadwerkelijke toepassing van noodmaatregelen. Het IEA moet met de oliemaatschappijen overleggen om hun oordeel te vernemen over de situatie en de te nemen maatregelen. Het oogmerk is, gebruik te maken van de ervaring van de oliemaatschappijen en hun algemene kennis inzake de olieaanvoersituatie in de wereld. Algemeen kan worden gezegd dat de noodtoewijzingsmaatregelen niet kunnen worden uitgevoerd zonder bijstand van de oliemaatschappijen.

(5) Het IAB is ingesteld door de Governing Board van het IEA. De oliemaatschappijen in de deelnemende landen zijn door het IEA en de regeringen van de deelnemende landen verzocht om deel te nemen. Momenteel zijn zestien oliemaatschappijen en twee associaties van oliemaatschappijen lid van het IAB. Zij zijn allen lid van de groep „rapporterende maatschappijen", waarvan er ongeveer 46 zijn. Rapporterende maatschappijen, die door het IEA zijn aangewezen, moeten het IEA en de nationale regeringen gedurende een noodsituatie gegevens verstrekken inzake import, export, binnenlandse produktie, voorraden, enz. en werken vrijwillig met het IEA samen bij de uitvoering der toewijzingen. Hun aantal wordt op gezette tijden vastgesteld en zal bekend zijn wanneer het noodtoewijzingssysteem in werking treedt. Niet-rapporterende maatschappijen worden door de deelnemende landen verzocht de nationale regeringen gegevens te verstrekken, die deze aan het IEA op collectieve basis doorgeven. Rapporterende en niet-rapporterende maatschappijen verlenen ook steun bij de uitvoering van de toewijzing op nationaal vlak overeenkomstig nationaal recht. Het juiste aantal niet-rapporterende maatschappijen dat een verzoek kan ontvangen om deel te nemen wanneer het noodtoewijzingssysteem in werking treedt, is tevoren niet bekend.

(6) Een ad hoc-groep van het IAB is de adviesgroep voor bevoorrading van de industrie, Industry Supply Advisory Group, hierna ISAG te noemen. De leden van de ISAG zijn werknemers van oliemaatschappijen met ervaring op het gebied van de oliebevoorrading. Zij coördineren de vrijwillige regeling inzake de bevoorrading door de rapporterende maatschappijen en de National Emergency Sharing Organizations om de aanvoer te kanaliseren ten einde de toewijzingsrechten en toewijzingsverplichtingen van de deelnemende landen in evenwicht te brengen. De ISAG-leden zullen voor het IEA werkzaam zijn op het IEA-hoofdkwartier te Parijs op ad hoc-basis, in alle fasen van de inwerkingtreding en beëindiging van de toewijzingsprocedure. De Governing Board heeft documenten goedgekeurd waarin gedetailleerde beschrijvingen zijn neergelegd van het toewijzingssysteem en van de deelneming van de oliemaatschappijen.

(7) *National Emergency Sharing Organizations*, nationale noodverdelingsorganisaties, hierna NESO's te noemen, ingesteld op een standby-basis in elk van de deelnemende landen, zijn verantwoordelijk voor de noodmaatregelen inzake olie op nationaal vlak en voor contacten met het IEA inzake internationale toewijzingen in noodsituaties. De structuur van de NESO's zal van land tot land verschillen, aan de hand van verschillende olieaanvoerstructuren en van de politieke situatie en kunnen wat de deelneming van het personeel uit de olie-industrie betreft uiteenlopen. Waar nodig combineren de NESO's regeringsbevoegdheden voor het nemen van nationale noodmaatregelen inzake olie met de operationele coördinatie van de olieaanvoer door op nationaal vlak werkzame maatschappijen, zowel rapporterende als niet-rapporterende. Ten aanzien van niet-rapporterende maatschappijen neemt de NESO bepaalde operationele functies jegens het IEA op zich. NESO's dienen gegevens van rapporterende maatschappijen op niet-collectieve wijze en, in de meeste gevallen, van niet-rapporterende

maatschappijen op collectieve basis in bij het IEA. Zij zorgen ook voor een eerlijke verdeling binnenslands.

(8) *De waren*

De waren zijn ruwe olie, alle aardolieprodukten, alle raffinageprodukten, alle in samenhang met aardgas en ruwe olie vervaardigde eindprodukten en eventueel synthetische brandstoffen.

(9) *De toewijzing*

De toewijzing vindt plaats per maand zolang het noodtoewijzingssysteem in werking is en omvat drie typen activiteiten die tegelijkertijd kunnen plaatsvinden:

— *type 1:* rapporterende maatschappijen en niet-rapporterende maatschappijen zullen vrijwillig en onafhankelijk van eventuele verzoeken van het IEA hun eigen aanvoerregelingen, met inbegrip van ruil- en andere commerciële transacties met andere oliemaatschappijen, aanpassen aan de noodsituatie. In dit type werkzaamheid kunnen deze maatschappijen rekening houden met toewijzingsrechten en -verplichtingen van deelnemende landen, prognoses inzake olieaanvoer van het land van oorsprong en andere door het IEA verstrekte informatie;

— *type 2:* rapporterende maatschappijen passen de aanvoer — met inbegrip van transacties tussen maatschappijen — vrijwillig aan op verzoeken of aanvragen van het IEA om bijstand bij het in evenwicht brengen van toewijzingsrechten en -verplichtingen van de deelnemende landen. Zij worden daarbij bijgestaan door ISAG;

— *type 3:* indien er ondanks de beste vrijwillige inspanningen van de industrie nog extra maatregelen nodig zijn om aan de aanvoerrechten van de landen te voldoen, moeten de deelnemende landen vaststellen welke maatregelen nog nodig zijn en hoe zij zullen worden uitgevoerd. Dergelijke verdere maatregelen omvatten eventueel rechtstreekse instructies van individuele regeringen of NESO's aan de maatschappijen.

De toewijzing kan andere activiteiten op het gebied van produktie, raffinage, distributie of vervoer noodzakelijk maken.

(10) In het algemeen zijn activiteiten van type 1 normale commerciële transacties tussen oliemaatschappijen. Ieder van deze maatschappijen stelt haar eigen onafhankelijke noodregelingen op om haar beschikbare voorraden met haar dochtermaatschappijen en klanten te delen. In het algemeen zal dit volgens de normale distributiegewoonten plaatsvinden. Hebben de betrokken maatschappijen echter rekening gehouden met de toewijzingsrechten en -verplichtingen of met andere door het IEA verstrekte informatie bij het sluiten en uitvoeren van de transacties, dan kunnen daarbij kenmerken van het type 2 optreden.

(11) Activiteiten van het type 2 omvatten een actie van de oliemaatschappijen om de overblijvende onevenwichtigheden op te heffen. De ISAG evalueert de vrijwillige aanbiedingen van de rapporterende maatschappijen, van de niet-rapporterende maatschappijen via NESO's en van NESO's en kan verdere offertes vragen. De vrijwillige aanbiedingen kunnen „closed-loop"-aanbiedingen zijn, waarin de maatschappijen die bij het geven of ontvangen van olie betrokken zijn, tevoren zijn aangeduid. Deze hebben voornamelijk betrekking op dochtermaatschappijen. Of de vrijwillige aanbiedingen zijn „open" aanbiedingen, om olie te ontvangen of te leveren. Al deze offertes zijn specifiek ten aanzien van het soort ruwe olie of produkten dat wordt aangeboden of vereist.

(12) De omstandigheden van een onderbreking van de aanvoer kunnen niet nauwkeurig worden voorspeld. Onderbrekingen van de aanvoer kunnen op de deelnemende landen uiteenlopende uitwerking hebben. Niet alle landen gebruiken hetzelfde soort ruwe olie of produkten en er zijn verschillen in raffinagecapaciteiten. Eventuele embargo's kunnen ook verschillende uitwerking op de landen uitoefenen. Het is voor het in werking stellen van het IEP onmogelijk, de hoeveelheid olie vast te stellen die krachtens type 2 of type 3 moet worden hertoegewezen.

(13) De ISAG beoordeelt de vrijwillige offertes welke zij ontvangt. Zij houdt daarbij rekening met de speciale behoeften van elk deelnemend land. Voldoen de offertes niet aan de vereisten voor een adequate toewijzing, dan kan de ISAG alternatieve offertes vragen. Om de open offertes bij elkaar te laten passen kan een intensieve uitwisseling van informatie plaatsvinden tussen ISAG-leden, tussen de ISAG en rapporterende maatschappijen, tussen de ISAG en NESO's, tussen rapporterende maatschappijen en tussen NESO's over de herkomst, kwaliteit, tanker- en raffinagecapaciteiten, opslagcapaciteiten, prijsstelling van olie voorzover nodig en andere problemen die moeten worden opgelost om de toewijzing naar behoren te verrichten. Het doel is, de toewijzingsrechten en -verplichtingen te vervullen, dat wil zeggen olie en/of produkten uit landen met een overschot naar landen met een tekort te dirigeren.

(14) Hier volgt een voorbeeld: Alpha Oil deelt de ISAG mede dat hij een deellading van 50 000 ton Arabische lichte ruwe olie, 34° API, heeft, drie dagen uit Noordwest-Europa op een open vrijwillig aanbod. De lading was, vóór de crisis, bestemd voor een van Alpha's raffinaderijen in het Verenigd Koninkrijk, maar het Verenigd Koninkrijk heeft in feite nadat het toewijzingssysteem in werking is getreden, een toewijzingsverplichting. ISAG bestudeert haar gedetailleerde informatie over landen in het systeem die toewijzingsrechten bezitten en vraagt om vrijwillige aankoopoffertes, totdat zij een koper vindt die ruwe olie van deze bepaalde kwaliteit nodig heeft, bij voorbeeld Beta's raffinaderij in Rotterdam, Nederland, welk land een toewijzingsrecht bezit. De offerte wordt derhalve aanvaard, de toewijzingscoördinator verleent goedkeuring, de prijs wordt tussen Alpha en Beta op commerciële beginselen vastgesteld, en de tanker met de ruwe olie levert deze aan Beta in Rotterdam.

(15) De ISAG zal niet betrokken zijn bij het vaststellen van de condities voor de hertoegewezen olie. De maatschappijen stellen deze condities onderling op zodra de offerten door ISAG zijn aanvaard. In geval van open offertes kunnen de maatschappijen er echter de voorkeur aan geven, de ISAG hun condities mede te delen, waaronder de prijzen, zodat ISAG kan zoeken naar partijen die de offertes willen aanvaarden.

(16) Wanneer de ISAG de aanbeveling inzake de aanvaarding van de vrijwillige offertes heeft gedaan, keurt de toewijzingscoördinator, die de uitvoerend directeur of Executive Director van het IEA is, goed of af. De toewijzingscoördinator is aan de Standing Group on Emergency Questions, hierna te noemen de SEQ-noodgroep, verantwoording schuldig voor het toezicht op en het leiden van de toewijzing. De SEQ-noodgroep is een lichaam van regeringsvertegenwoordigers dat verantwoordelijk is voor intergouvernementele overeenstemming en/of eenstemmigheid inzake besluiten bij de toepassing van het IEP gedurende een noodsituatie.

(17) Keurt de toewijzingscoördinator af, dan wordt de ISAG gevraagd een nieuwe acceptatie van de offertes tot stand te brengen. Keurt de toewijzingscoördinator de aanbeveling van de ISAG goed, dan stelt de ISAG de rapporterende maatschappijen en de regeringen daarvan op de hoogte. Kan de ISAG niet alle offertes doen aanvaarden, omdat er bepaalde discrepanties blijven bestaan, dan legt de toewijzingscoördinator de zaak voor aan de SEQ-noodgroep en voeren de ISAG en de toewijzingscoördinator, indien de SEQ-noodgroep daarom vraagt, overleg met het IAB. Dan bepalen de regeringen welke actie moet worden ondernomen en hoe deze moet worden uitgevoerd. Deze actie is een activiteit van het type 3.

(18) De toewijzingsprocedure wordt stilgezet wanneer de tekorten in de aanvoer zijn afgenomen of naar redelijke verwachting zullen afnemen tot beneden 7 %. De Governing Board keurt de conclusie van het IEA-secretariaat dienaangaande goed, dan wel besluit tot stopzetting zonder zulk een conclusie. De ISAG, noch de rapporterende maatschappijen of niet-rapporterende maatschappijen zal worden verzocht na de stopzetting nog olie toe te wijzen.

(19) Ondernemingen van de olie-industrie zullen tot op zekere hoogte worden ingeschakeld vóór het in werking stellen of zonder het feitelijk in werking stellen van het nooddelingssysteem. Artikel 19, lid 6, van het IEP bepaalt dat het IEA-secretariaat overleg moet plegen met de oliemaatschappijen om hun mening te vernemen over de algehele aanvoersituatie en de geschiktheid van de te nemen maatregelen. Zulk een overleg vóór of zonder het op gang brengen van het noodtoewijzingssysteem wordt noodzakelijk geacht gezien de kennis van de markt van de oliemaatschappijen.

Artikel 19, lid 7, van het IEP bevat de mogelijkheid dat het IAB wordt bijeengeroepen om het IEA bij noodtoewijzing bij te staan en deze bijstand kan aanvangen vóór het op gang brengen van de noodmaatregelen. Artikel 55, lid 3, van het IEP bepaalt dat de SEQ-noodgroep met de oliemaatschappijen mag overleggen over ieder vraagstuk waarvoor zij bevoegd is; daaronder kan dit overleg vóór of zonder het feitelijk in werking stellen van het noodtoewijzingssysteem vallen. Ook zullen de oliemaatschappijen bij een onderbreking in de aanvoer gegevens inzake onder andere import, export, binnenlandse produktie en voorraden aan het IEA en de nationale overheden overhandigen op verzoek van de uitvoerend directeur van het IEA.

(20) Het nooddelingssysteem van het IEP en de gedetailleerde regels ter uitvoering daarvan worden op gezette tijden door het IEA getest. Bij dat uittesten zijn de maatschappijen ingeschakeld (de rapporterende en de niet-rapporterende maatschappijen, de ISAG en de NESO's) in dezelfde mate als bij een werkelijke noodsituatie. De tot nu toe bij de tests gebruikte databank en andere informatie waren van historische of hypothetische aard en er werd niet werkelijk olie verdeeld.

(21) Door de Governing Board is een centrum in het leven geroepen ter beslechting van geschillen. Dit centrum heeft ten doel voor daarin toestemmende partijen voor faciliteiten te zorgen voor arbitrage inzake geschillen tussen een verkoper en een koper van olie, of tussen de partijen bij een ruil van olie, als gevolg van een olieleveringstransactie tijdens de toepassing van het IEP-noodtoewijzingssysteem. Uitspraken van het centrum voor het beslechten van geschillen van het IEA, waarop artikel 85 van het EEG-Verdrag van toepassing kan zijn, worden bij deze beschikking niet vrijgesteld.

(22) Na de bekendmaking overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 zijn bij de Commissie geen opmerkingen van derden binnengekomen.

II. JURIDISCHE BEOORDELING

A. Artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag

(23) Volgens artikel 85, lid 1, zijn onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen die de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst. Deze bepalingen zijn in dit geval van toepassing.

(24) De betrokken ondernemingen — rapporterende en niet-rapporterende oliemaatschappijen — zijn ondernemingen in de zin van artikel 85, lid 1.

(25) De toezegging van de oliemaatschappijen om met elkaar en met het IEA in het kader van het IEP samen te werken bij de toepassing van het IEA-noodtoewijzingssysteem voor olie, is een onderling afgestemde feitelijke gedraging. Het IEP gaat uit van de bijstand van de oliemaatschappijen bij de toepassing van het noodtoewijzingssysteem voor olie. De regeringen hebben regels opgesteld voor deze bijstand en het kader voor de inschakeling van de maatschappijen aanvaard. Het doel van deze inschakeling is een specifiek resultaat, dat wil zeggen de herdistributie van olie en/of produkten ter vervulling van de toewijzingsrechten en -verplichtingen van de deelnemende landen. Met dit doel zullen vertegenwoordigers van de maatschappijen bijeenkomen om gezamenlijk tot resultaten te komen. Er zal een grondige uitwisseling van informatie plaatsvinden over de herkomst van de olie, de kwaliteit, de tanker- en raffinagecapaciteit, de opslag en andere zaken en de vertegenwoordigers van de maatschappijen zullen gegevens en informatie ontvangen die anders particulier en vertrouwelijk zijn. Men gaat er daarbij van uit dat alle deelnemers bij de verwezenlijking van de doelstellingen van het IEP hun rol zullen spelen.

(26) De onderling afgestemde feitelijke gedraging kan ten gevolge hebben de mededinging te vervalsen. Het voornaamste oogmerk van het IEP-noodtoewijzingssysteem voor olie is olie en/of produkten tussen de deelnemende landen toe te wijzen op een billijke basis indien er schaarste ontstaat. Er is een verplichting tot solidariteit tussen de deelnemende landen ingevoerd om te verhinderen dat één land of een groep landen onevenredig het slachtoffer wordt van de gevolgen van onderbrekingen in de olieaanvoer. Het recht van ieder land op aanvoer zal worden vergeleken met de beschikbare voorraden, ten einde vast te stellen welke landen een recht hebben olie te ontvangen en welke landen een verplichting hebben olie met anderen te delen. De onderlinge afstemming van de oliemaatschappijen heeft ten doel en tot gevolg dat met toewijzingsrechten en -verplichtingen rekening wordt gehouden in het geval van transacties van type 1 en deze worden afgewogen in het geval van de transacties van type 2 en type 3. Dit betekent in sommige gevallen dat olie wordt gedirigeerd naar bestemmingen waar zij niet heen gegaan zou zijn, indien het IEA-systeem niet in gang was gezet. Dit houdt in dat de normale marktmechanismen opzij kunnen worden gezet om resultaten te verkrijgen die afwijken van die welke een onbeperkte mededinging in geval van schaarste zou opleveren. De onderlinge afstemming van de oliemaatschappijen zal leiden tot concurrentieverhoudingen die niet overeenstemmen met marktcondities die anders zouden gelden.

De betrokken oliemaatschappijen blijven concurrenten op een oligopolistische markt. De onderlinge afstemming in het kader van het IEA in een noodsituatie zal een uitgebreide uitwisseling van informatie inzake vertrouwelijke gegevens en zakengeheimen omvatten die anders aan concurrenten niet zouden worden verstrekt. Zulk een uitgebreide uitwisseling van informatie kan van invloed zijn op het latere marktgedrag van concurrenten. Onzekerheid inzake aanvoerbronnen, opslagen raffinagecapaciteiten, tankercapaciteit en andere problemen kan worden weggenomen. Het gedrag van de oliemaatschappijen in het licht daarvan kan de marktcondities, gezien de marktstructuur, doen afwijken van wat zij zonder deze uitwisseling van informatie zouden zijn.

De mogelijke gevolgen van deze beperkingen voor de mededinging zullen waarneembaar zijn. De ondernemingen beginnen hun onderlinge afstemming pas wanneer een tekort van 7 % bij de olievoorraden die voor alle IEA-landen of voor één van hen beschikbaar is, is opgetreden of redelijkerwijze verwacht mag worden. De maandelijkse toevoer van olie naar alle IEA-landen gezamenlijk bedraagt ongeveer 120 miljoen ton.

Geschat wordt dat in geval van opgangbrenging van het systeem tussen 10 en 15 miljoen ton olie per maand zal moeten worden herverdeeld. Dit zou ongeveer 10 % vertegenwoordigen van de normale aanvoer. Bij sommige produkten of sommige landen kan het aanvoertekort hoger zijn naar gelang van de aspecten van de betrokken aanvoeronderbreking. De gehele markt wordt getroffen wanneer maatschappijen die olie moeten afgeven of ontvangen, bij het indienen van offerten en verzoeken aan de ISAG hun totale aanvoersituatie in aanmerking nemen.

(27) De onderling afgestemde feitelijke gedraging zal de handel tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloeden. Toewijzing van olie aan landen die een internationale overeenkomst hebben ondertekend, leidt tot rechtstreekse transacties over de grenzen. De verplichting tot internationale solidariteit tussen de deelnemende landen die in het IEP is vastgelegd, houdt in dat de oliemaatschappijen in elk van de deelnemende landen op de een of de andere wijze worden getroffen en het verzoek zullen ontvangen om bijstand in geval van het op gang brengen van het systeem. De gebruikelijke stroom van olieleveranties zal worden gewijzigd om te beantwoorden aan toewijzingsrechten en -verplichtingen. Deze rechten en verplichtingen hebben betrekking op de individuele deelnemende landen en niet op de betrokken maatschappijen. De gezamenlijke inspanning van de oliemaatschappijen voor herverdeling van beschikbare olie zal een waarneembare invloed hebben op de handel tussen Lid-Staten.

B. **Artikel 85, lid 3, van het EEG-Verdrag**

(28) De bepalingen van artikel 85, lid 1, kunnen krachtens artikel 85, lid 3, buiten toepassing worden verklaard voor onderling afgestemde feitelijke gedragingen die bijdragen tot verbetering van de produktie of de verdeling der produkten of de bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen:

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn,

b) de mogelijkheid te geven voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen.

(29) De onderling afgestemde feitelijke gedraging draagt bij tot de verbetering van de verdeling van de betrokken produkten en tot bevordering van de economische vooruitgang.

Zij heeft ten doel, volgens het IEP, beschikbare olievoorraden te herverdelen over de deelnemende landen op een billijke basis. Omdat bepaalde landen anders meer onder onderbrekingen van de aanvoer zouden lijden dan andere, is overeengekomen ieder land met een groter dan gemiddeld tekort een bepaalde aanvoer te garanderen, rekening houdend met de normale aanvoer- en verbruikspatronen. Dit zou niet noodzakelijk gebeuren als resultaat van vrije marktmechanismen in een aanvoersituatie die ernstig genoeg is om het noodtoewijzingssysteem voor olie in gang te zetten. Slechts de een of andere interventie op de markt kan daarvoor zorgen. Dit is de taak van de oliemaatschappijen. Als gevolg van hun onderling afgestemde feitelijke gedraging zullen olie en/of olieprodukten voor zover nodig worden gedirigeerd naar bestemmingen waar zij anders wellicht niet heen zouden zijn gegaan.

De beperkingen van de mededinging die in de onderling afgestemde gedraging van de oliemaatschappijen gelegen zijn, zullen waarschijnlijk beter dan de mededinging zelf helpen de doelstellingen van het IEP, namelijk een vermindering van de ongemakken en een verdeling van de moeilijkheden, te verwezenlijken.

(30) De onderling afgestemde feitelijke gedraging geeft de verbruiker een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen. Omdat verminderingen in de aanvoer de deelnemende landen waarschijnlijk op uiteenlopende wijze treffen, zal dat waarschijnlijk ook bij de verbruikers het geval zijn.

De consumenten zullen profiteren van het systeem van noodtoewijzingen van olie dat ten doel heeft de beschikbare voorraden over de deelnemende landen te verdelen. De verbruikers krijgen wellicht niet het equivalent van hun normale aanvoer, maar hun wordt gegarandeerd dat hun land een evenredige aanvoer ontvangt. Voorts mag worden verwacht dat de onderling afgestemde gedraging het effect van de schaarste voor de algemene economie van de deelnemende landen zo

gering mogelijk zal houden, hetgeen de gebruikers onmiddellijk ten goede komt.

(31) De onderling afgestemde feitelijke gedraging legt de betrokken ondernemingen geen beperkingen op die niet onmisbaar zijn om deze doeleinden te verwezenlijken.

De gedraging, die zowel vóór als na het op gang brengen van het noodtoewijzingssysteem of zonder het feitelijke op gang brengen daarvan plaatsvindt, beoogt een onderling op elkaar afstemmen van de toewijzingsrechten en -verplichtingen van de deelnemende landen en een herverdeling van olie en/of produkten voor zover dat daartoe nodig is. De betrokken acties zijn: raadplegingen met de oliemaatschappijen voor het op gang brengen van de verdeling der toewijzingen overeenkomstig het IEP of zonder de feitelijke opgangbrenging daarvan; de overlegging door de maatschappijen van gegevens over import, export, binnenlandse produktie en voorraden, aan het IEA en aan de nationale overheden; type 1-transacties, voor zover artikel 85, lid 1, daarop van toepassing kan zijn, wanneer de bij die transacties betrokken maatschappijen rekening hebben gehouden met de toewijzingsrechten en -verplichtingen van de deelnemende landen en deze transacties aan het IEA en de Commissie hebben gemeld, transacties van type 2 en type 3 voor zover, artikel 85, lid 1, daarop van toepassing kan zijn.

De mate waarin uitwisseling van specifieke gegevens en informatie nodig is om de bovengenoemde transacties uit te voeren en de mate waarin het nodig zal zijn om olie en/of produkten naar andere bestemmingen te dirigeren, zullen afhangen van de omvang en de aspecten van de onderbreking van de aanvoer, en van geval tot geval uiteenlopen. Deze beschikking geeft geen vrijstelling voor gedragingen die niet noodzakelijk zijn om het toewijzingssysteem toe te passen. Er zal geen uitwisseling van prijsinformatie plaatsvinden, behalve voor zover nodig voor individuele leveringstransacties, met inbegrip van transacties waaraan de ISAG kan deelnemen via het verzoek om offertes te aanvaarden. Gebruik van vertrouwelijke informatie en zakengeheimen, verkregen als gevolg van deelneming aan de noodtoewijzingsregeling is na stopzetting ervan verboden. Noch de door de regeringen vastgestelde regelingen inzake het beheer van de toewijzingsregeling noch de onderlinge afstemming tussen maatschappijen om de vereiste toewijzing tot stand te brengen, gaat verder dan hetgeen nodig is voor de verwezenlijking van de doelstellingen van het IEP. De veranderingen in de handelsstromen zullen het minimum zijn dat onder omstandigheden noodzakelijk werd geacht.

(32) De onderling afgestemde feitelijke gedraging geeft de ondernemingen niet de mogelijkheid de mededinging voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten uit te schakelen.

In een situatie van olieschaarste zal de normale marktsituatie veranderen. De concurrenten zullen pogingen doen hun eigen aanvoerregelingen veilig te stellen met gebruikmaking van alle beschikbare mogelijkheden. De onderling afgestemde feitelijke gedraging die ten doel heeft de hertoewijzingsprocedure behoorlijk te doen verlopen, zal in de praktijk vermoedelijk rechtstreeks slechts ongeveer 10 % in totaal van de normale aanvoer naar de IEA-landen raken. Hoewel dit percentage zal afhangen van de aard van de onderbreking van de aanvoer, zullen de oliemaatschappijen hun totale aanvoersituatie in aanmerking nemen wanneer zij vrijwillige offertes en verzoeken aan de ISAG doorgeven. De mededinging tussen de oliemaatschappijen zal voortgaan in ieder ander opzicht dan hun verplichting om aan toewijzingsrechten en -verplichtingen te voldoen. Zelfs bij transacties van type 1 en type 2 zullen de maatschappijen zelf de handelscondities vaststellen, waaronder de prijzen van de olie en/of het produkt dat moet worden geleverd. Derhalve is aan het vereiste van artikel 85, lid 3, sub b), voldaan.

(33) Aan alle vereisten van artikel 85, lid 3, is derhalve voldaan ten aanzien van de onderlinge afstemming van de oliemaatschappijen bij stagnatie van de toevoer vóór of zonder het op gang brengen van het noodverdelingssysteem van het IEP, bedoeld in artikel 19, leden 6 en 7, en artikel 55, lid 3, van het IEP, en ten aanzien van de overlegging aan het IEA en aan de nationale overheden door de maatschappijen van gegevens over onder andere import, export, binnenlandse produktie en voorraden, en na het op gang brengen ten aanzien van voortgezet overleg met het IEA en de overlegging van gegevens en ten aanzien van hun onderlinge afstemming tot uitvoering van activiteiten van type 1, 2 en 3 met rapporterende en niet-rapporterende maatschappijen, de ISAG en de NESO's, behoudens de voorwaarden en verplichtingen neergelegd in deze beschikking.

C. **Artikel 8 van Verordening nr. 17**

(34) Volgens artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17 wordt een beschikking, bedoeld in artikel 85, lid 3, van het Verdrag, voor een bepaalde termijn gegeven en kan zij voorwaarden en verplichtingen inhouden. Bovendien moet de Commissie er krachtens artikel 8, lid 2, van die verordening op toezien dat de

voorwaarden bedoeld in artikel 85, lid 3, van het Verdrag, vervuld blijven.

(35) De aangemelde onderling afgestemde feitelijke gedraging komt voor vrijstelling in aanmerking. Er is een langdurige bescherming van de belangen van de verbruikers noodzakelijk. De beschikking moet dus van kracht blijven voor elk op gang brengen van het IEP-noodverdelingssysteem dat in een periode van 10 jaar nodig zou kunnen zijn. Aan het eind van die periode zal de beschikking opnieuw worden onderzocht.

(36) De omstandigheden op de oliemarkt wijzigen zich voortdurend. De regels inzake de deelneming van de oliemaatschappijen aan de toewijzingsprocedure worden op gezette tijden door de Governing Board veranderd om daarmee rekening te houden. Er hebben tot dusver vier tests inzake deze regels plaatsgevonden. De bij deze tests opgedane ervaring leidt eveneens tot veranderingen in de regels. Het is van belang dat de Commissie onmiddellijk in kennis wordt gesteld van dergelijke veranderingen, zodat zij kan nagaan of aan de voorwaarden voor een beschikking op grond van artikel 85, lid 3, nog steeds is voldaan.

(37) De Commissie moet in kennis worden gesteld van overleg met de oliemaatschappijen over het op gang brengen van het IEP, een eventueel op gang gebrachte noodregeling of tests van het noodtoewijzingssysteem voor olie van het IEP. Zij moet voor haar vertegenwoordigers toegang hebben tot de toewijzing of de tests, tot alle documenten of andere informatie die in verband met de verdelingsprocedures of de tests beschikbaar zijn en tot vergaderingen die worden bijgewoond door vertegenwoordigers van de industrie betreffende het toewijzingssysteem voor olie of de tests,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

1. De bepalingen van artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag worden overeenkomstig artikel 85, lid 3, buiten toepassing verklaard voor alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen tussen alle rapporterende en niet-rapporterende oliemaatschappijen waarop deze beschikking van toepassing is en die noodzakelijk zijn om het noodtoewijzingssysteem voor olie van het Internationaal Energie Programma uit te voeren. Met name worden activiteiten van het type 1, voor zover artikel 85, lid 1, daarop van toepassing kan zijn, hierbij alleen vrijgesteld, indien de maatschappijen die bij deze activiteiten partij zijn, rekening houden met de toewijzingsrechten en -verplichtingen van de deelnemende landen of andere door het Internationaal Energie Agentschap verstrekte informatie en deze activiteiten aan het Internationaal Energie Agentschap en de Commissie melden. Alle activiteiten van het type 2 zijn vrijgesteld. Activiteiten van het type 3 zijn vrijgesteld voor zover artikel 85, lid 1, daarop van toepassing kan zijn.

2. De bepalingen van artikel 85, lid 1, worden overeenkomstig artikel 85, lid 3, buiten toepassing verklaard voor alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen tussen alle rapporterende en niet-rapporterende oliemaatschappijen waarop deze beschikking van toepassing is en die nodig zijn voor het tot stand brengen van:

a) het overleg met de oliemaatschappijen vóór of zonder het op gang brengen van het systeem als bedoeld in artikel 19, leden 6 en 7, en artikel 55, lid 3, van het Internationaal Energie Programma; of

b) de verstrekking aan het Internationaal Energie Agentschap en aan de nationale overheden door de maatschappijen van gegevens over onder andere import, export, binnenlandse produktie en voorraden, op verzoek van de uitvoerend directeur van het Internationaal Energie Agentschap in verband met het overleg bedoeld sub a), of bij een stagnatie in de aanvoer; of

c) tests van het noodtoewijzingssysteem voor olie of tests van het noodgegevenssysteem die door het Internationaal Energie Agentschap worden georganiseerd.

3. De hierbij verleende vrijstelling is van toepassing op de onderling afgestemde feitelijke gedragingen van de Industry Supply Advisory Group en haar subgroepen, van de rapporterende en niet-rapporterende oliemaatschappijen, met inbegrip van hun deelneming en die van hun werknemers aan het werk van nationale noodverdelingsorganisaties, voor zover deze onderlinge afstemmingen noodzakelijk zijn om het noodtoewijzingssysteem voor olie van het Internationaal Energie Programma uit te voeren. De vrijstelling is van toepassing op onderlinge afstemmingen tijdens vergaderingen van het Industry Advisory Board en zijn subcomités voor de raadplegingen vóór het intreden van de noodtoestand als bedoeld in artikel 19, leden 6 en 7, en artikel 55, lid 3, van het Internationaal Energie Programma en op vergaderingen van elk van die organen gedurende een noodsituatie en gedurende tests van het noodtoewijzingssysteem voor olie of van het noodgegevenssysteem.

Artikel 2

De hierbij verleende vrijstelling geldt niet voor:

1. uitwisseling van prijsinformatie, behalve voor zover nodig voor het onderhandelen inzake individuele bilaterale transacties;

2. onderling afgestemde feitelijke gedragingen die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het noodtoewijzingssysteem voor olie van het Internationaal Energie Programma;

3. onderling afgestemde feitelijke gedragingen op een tijdstip waarop het noodtoewijzingssysteem voor olie niet in werking is, met uitzondering van het overleg voor of zonder het op gang brengen van het systeem als bedoeld in artikel 19, leden 6 en 7, en artikel 55, lid 3, van het Internationaal Energie Programma, de verstrekking aan het Internationaal Energie Agentschap en aan de nationale overheden door de maatschappijen van gegevens over onder andere import, export, binnenlandse produktie en voorraden, en onderling afgestemde feitelijke gedragingen met het oog op tests van het genoemde systeem of van het noodgegevenssysteem.

Artikel 3

Aan de vrijstelling is de verplichting verbonden dat de Commissie op een zo vroeg mogelijk tijdstip door de oliemaatschappijen tot welke deze beschikking is gericht of door een door de Industry Advisory Board benoemde vertegenwoordiger in kennis wordt gesteld van:

1. alle wijzigingen door het Governing Board of door nationale noodverdelingsorganisaties aangebracht in de regels inzake het noodtoewijzingssysteem voor olie en de deelneming van de oliemaatschappijen daaraan;

2. elk overleg met oliemaatschappijen als bedoeld in artikel 19, leden 6 en 7, en artikel 55, lid 3, van het Internationaal Energie Programma; of de verstrekking door de maatschappijen aan het Internationaal Energie Agentschap of aan de nationale regeringen volgens de voorgaande regels van gegevens over onder andere import, export, binnenlandse produktie en voorraden;

3. de verklaring van het begin van een noodsituatie;

4. alle voorstellen of regelingen voor tests van het noodtoewijzingssysteem voor olie of van het noodgegevenssysteem.

Aan de vrijstelling is de verplichting verbonden dat de Commissie voor haar vertegenwoordigers toegang moet hebben tot elk overleg dat plaatsvindt met de oliemaatschappijen, zoals bedoeld in artikel 19, leden 6 en 7, of artikel 55, lid 3, van het Internationaal Energie Programma, en tot alle bijeenkomsten van de Industry Supply Advisory Group of van subgroepen daarvan, of van de Industry Advisory Board of subcomités daarvan, die plaatsvinden wanneer het noodtoewijzingssysteem voor olie wordt toegepast of wanneer tests worden gedaan.

Om de Commissie in staat te stellen zich ervan te vergewissen dat aan de vereisten van artikel 85, lid 3, en de in deze beschikking opgelegde verplichtingen wordt voldaan, zullen aan de vertegenwoordigers van de Commissie desgevraagd alle documenten en andere informatie in verband met dergelijk overleg, bijeenkomsten en tests in het bezit of onder controle van een onderneming waar deze beschikking op van toepassing is, en alle documenten en andere informatie in het bezit of onder controle van zo'n onderneming met betrekking tot activiteiten van type 2 en van type 3 en met betrekking tot activiteiten van type 1 die aan de Commissie zijn gemeld, ter beschikking worden gesteld.

Artikel 4

Deze beschikking is van toepassing op de oliemaatschappijen tot welke zij is gericht. Zij zal ook van toepassing zijn op iedere oliemaatschappij die van het Internationaal Energie Agentschap of van enige regering of nationale noodverdelingsorganisatie het verzoek ontvangt om deel te nemen aan het noodtoewijzingssysteem voor olie, aan enig overleg als bedoeld in artikel 19, leden 6 en 7, en artikel 55, lid 3, van het Internationaal Energie Programma of aan tests van het noodtoewijzingssysteem voor olie of van het noodgegevenssysteem, of om informatie te verstrekken voor het noodtoewijzingssysteem voor olie of enig overleg of tests van dien aard, en eveneens op maatschappijen onder controle van zulk een maatschappij of een maatschappij die zulk een maatschappij controleert of onder dezelfde controle staat als zulk een maatschappij.

Artikel 5

Deze beschikking is van toepassing met ingang van 5 januari 1982 tot en met 31 december 1993.

Deze beschikking is gericht tot de volgende oliemaatschappijen:

Atlantic Richfield Company,
Arco Petroleum Products Company,
515 South Flower Street,
Los Angeles, CA 90071, USA;

The British National Oil Corporation,
29 Bolten Street,
London W1Y 8BN, United Kingdom;

British Petroleum Company P.L.C.,
Britannic House,
Moor Lane,
London EC2Y 9BU, United Kingdom;

Cities Service Company,
110 West Seventh Street,
PO Box 300,
Tulsa, OK 74102, USA;

Conoco Inc.,
1007 Market Street,
Wilmington, DE 19898, USA;

Daikyo Oil Co., Ltd,
Jyowa-Yaesu Building,
4-1 Yaesu, 2-Chome,
Chuo-ku,
Tokyo 104, Japan;

Exxon Corporation,
1251 Avenue of the Americas,
New York, NY 10020, USA;

Gulf Oil Corporation,
Gulf Trading & Transportation Co.,
Po Box 3726,
Houston, TX 77001, USA;

Hispanica De Petroleos, S.A. (Hispanoil),
Pez Volador, 3;
Madrid 30, Spain;

Idemitsu Kosan Co., Ltd,
1-1, 3-Chome, Marunouchi,
Chiyoda-ku,
Tokyo 100, Japan;

Mabanaft GmbH,
Kattrepelsbrücke 1,
D-2000 Hamburg 1,
Federal Republic of Germany;

Maruzen Oil Co., Ltd,
6-1-20, Akasaka,
Minato-Ku,
Tokyo 107, Japan;

Mobil Oil Corporation,
150 East 42nd Street,
New York, NY 10017, USA;

Murphy Oil Company,
200 Jefferson Avenue,
El Dorado, AR 71730, USA;

Nippon Mining Co., Ltd,
10-1, Toranomon, 2-Chome,
Minato-ku,
Tokyo 107, Japan;

Occidental Petroleum Corp.,
PO Box 1183,
Houston, TX 77001, USA;

Petrofina NV,
Wetstraat 33,
1040 Brussels, Belgium;

Petroleos de Portugal, E.P. (Petrogal),
Avenue Fontes Pereira de Melo 6-2,
1000 Lisboa, Portugal;

Phillips Petroleum,
252 Phillips Building Annex,
Bartlesville, OK 74004, USA;

Saarbergwerke AG,
Hafenstraße 25,
6600 Saarbrücken,
Federal Republic of Germany;

Shell International Petroleum Co., Ltd,
Shell Centre,
London SE1 7NA, United Kingdom;

Standard Oil Company of California,
225 Bush Street,
San Francisco, CA 94104, USA;

Standard Oil Company (Indiana),
200 East Randolph Drive,
PO Box 5910A,
Chicago, IL 60680, USA;

Standard Oil Company of Ohio,
Sohio Supply Company,
1000 Midland Building,
Cleveland, OH 44115, USA;

Statoil,
Breidablikkveien 3,
Mariero,
PO Box 300,
4001 Stavanger, Norway;

Sun Company,
100 Matsonford Road,
Radnor, PA 19087, USA;

Svenska Petroleum A.B.,
Wahrendorffsgatan 4,
Box 16101,
103 23 Stockholm, Sweden;

Texaco Inc.,
2000 Westchester Avenue,
White Plains, NY 10650, USA;

Union Rheinische Braunkohlen,
Kraftstoff AG,
5047 Wessling,
Postfach 8,
Federal Republic of Germany;

Union Oil Company of California,
Union Oil Center,
461 South Boylston Street,
PO Box 7600,
Los Angeles, CA 90051, USA;

Veba Öl AG,
Pawikerstraße 30,
4660 Gelsenkirchen-Buer,
Federal Republic of Germany;

Wintershall AG,
Friedrich-Ebert-Straße 160,
3500 Kassel,
Postfach 10 40 20,
Federal Republic of Germany.

Gedaan te Brussel, 12 december 1983.

Voor de Commissie
Frans ANDRIESSEN
Lid van de Commissie